

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τα Ιωάννινα, γνωστά και ως Γιάννενα ή Γιάννινα, είναι πόλη της Ηπείρου, έδρα του Δήμου Ιωαννίνων και πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων. Ο πληθυσμός της πόλης ανέρχεται στους 65.574 κατοίκους. Τα

Ιωάννινα βρίσκονται στο βορειοδυτικό κομμάτι της ηπειρωτικής Ελλάδας, στο κέντρο του ομώνυμου λεκανοπεδίου. Είναι μία από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας με πλούσια πολιτιστική παράδοση. Παρ' όλο

που η Ήπειρος είναι μια από τις ορεινότερες περιοχές της Ελλάδας, γιατί η οροσειρά της Πίνδου τη διασχίζει από πάνω μέχρι κάτω, τα Ιωάννινα είναι πεδινή πόλη. Τα Γιάννενα είναι χτισμένα δίπλα στη λίμνη Παμβώτιδα, που τα κάνει να μοιάζουν σαν μια παραλιακή πόλη. Η έκταση των Ιωαννίνων φτάνει τα 403,3 km² και ο πληθυσμός τους φτάνει τους 65.574 κάτοικους. Τέλος, αν και τα Ιωάννινα είναι πεδινή περιοχή, το υψόμετρό της είναι 480μ. πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.

Γεωμορφολογικά στοιχεία

❖ Η λίμνη Παμβώτιδα

Το πιο γνωστό φυσιολατρικό αξιοθέατο των Ιωαννίνων είναι η λίμνη Παμβώτιδα. Η λίμνη Παμβώτιδα έχει βάθος περίπου 5μ. με μέγιστο βάθος 11μ. Η επιφάνειά της φτάνει τα 19,4km². Το μήκος της είναι περίπου 7,9km και το πλάτος της 1,5 ως 5,4. Η λίμνη σχηματίζεται από διάφορες πηγές, οι τρεις βασικές είναι οι Ντραμπάντοβας,

Σεντενίκου και Κρύας. Η λίμνη χρονολογείται πως δημιουργήθηκε πριν 7 εκατομμύρια χρόνια περίπου.

Εκλεκτός μεζές της περιοχής είναι τα βατραχοπόδαρα από αμφίβια που ψαρεύουν από τη λίμνη.

❖ Χλωρίδα και πανίδα των Ιωαννίνων

Η χλωρίδα και η πανίδα που φιλοξενεί η λίμνη Παμβώτιδα είναι εντυπωσιακή, καθώς στα νερά και στις όχθες της κατοικούν πάνω από 200

είδη φυτών και πάνω από 245 είδη ζώων. Συγκεκριμένα, στα νερά της ζουν 62 είδη υδρόβιων φυτών, 31 είδη μικρόφυτων, 24 είδη ψαριών και 9 είδη αμφιβίων. Στις περιοχές γύρω από τη λίμνη ζουν 114 είδη φυτών, 20 είδη θηλαστικών, 24 είδη ερπετών και πάνω από 170 είδη πουλιών. Επίσης γύρω από τις όχθες της υπάρχουν πυκνά και πλούσια δάση. Σήμερα

αποτελεί ένα ζωντανό κομμάτι χλωρίδας και πανίδας της περιοχής.

❖ Το νησί των Ιωαννίνων

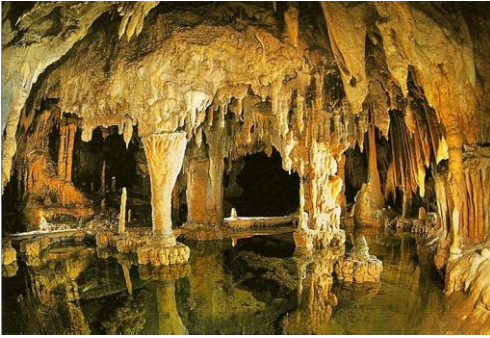
Στα νερά της λίμνης Παμβώτιδας, εκτός από ψάρια και φυτά, υπάρχει και ένα νησί. Το νησί αυτό είναι γνωστό ως το νησί των Ιωαννίνων και είναι κατοικήσιμο. Για την ακρίβεια, στο νησί κατοικούν 219 κάτοικοι.

Επίσης το νησί των Ιωαννίνων είναι ένα από τα δύο κατοικήσιμα νησιά σε λίμνες τις Ελλάδας. Το νησί αυτό έχει έκταση 0,2km² και υψόμετρο 520μ.

❖ Σπήλαιο Περάματος

Κοντά στην λίμνη Παμβώτιδα, μόλις 5km από το κέντρο της πόλης των Ιωαννίνων, υπάρχει ένα προάστιο ονόματι Πέραμα. Πάνω στον λόφο Γόριτσα στο Πέραμα, υπάρχει το Σπήλαιο Περάματος. Το σπήλαιο εκτίνεται 14.800m² και αποτελείται από διαδοχικά σπήλαια και διαδρόμους. Στο σπήλαιο υπάρχουν διάφορα είδη σταλαγμιτών και σταλακτιτών. Έπειτα από πολλές

ανασκαφές στο σπήλαιο βρέθηκαν δόντια και σκελετοί από αρκούδες των σπηλαίων. Από τα 14.800m² επισκέψιμα είναι μόνο τα 1.100μ.

❖ Εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου

Ο Εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου εκτείνεται 126km². Έχει ανακηρυχτεί επίσημα εθνικός δρυμός από το 1973. Η περιοχή έχει ανακηρυχτεί natura 2.000 και το τοπίο είναι μαγευτικό καθώς οι καταπράσινες εκτάσεις διαδέχονται απότομους γκρεμούς. Πυρήνας του Δρυμού αποτελεί το φαράγγι του Βίκου. Σημαντικά αξιοθέατα του Δρυμού είναι η οροσειρά της Τύμφης και η χαράδρα του Αώου. Το πολύ ευαίσθητο οικοσύστημα της περιοχής δεν επιτρέπει την ανθρώπινη δραστηριότητα πέρα από αυτές περιήγησης και αναψυχής.

❖ Ποταμός Αώος

Ο ποταμός Αώος στο βόρειο τμήμα του δρυμού, διασχίζει ιδιαίτερα πυκνή βλάστηση. Το ποτάμι διατρέχει τις πλαγιές της Τύμφης, της Τραπεζίτσας και του Ραδοβουνίου. Το μήκος της χαράδρας είναι συνολικά 8 χιλιόμετρα και το

πλάτος της κυμαίνεται από 300 μέτρα ως 2,5 χιλιόμετρα. Ο Βοϊδομάτης (γνωστό και ως "ποτάμι του Βίκου") είναι παραπόταμος του Αώου. Οι κύριες πηγές του βρίσκονται κάτω από το

χωριό Βίκος. Είναι γενικά από τους δημοφιλείς προορισμούς για κανό-καγιακ και ράφτινγκ.

❖ Δρακολίμνη

Στην περιοχή βρίσκεται πλήθος λιμνών διαφόρων μεγεθών. Η «μυθική» Δρακολίμνη είναι η μεγαλύτερη λίμνη του εθνικού δρυμού, σε υψόμετρο 2.050 μέτρα. Το βάθος λεγότανε ότι έφτανε τα 200 μέτρα και εικάζεται ότι συγκοινωνεί με το υπόγειο υδάτινο δίκτυο της Τύμφης. Η αλήθεια όμως είναι ότι το βάθος της λίμνης δεν ξεπερνά τα πέντε μέτρα. Δεξιά και αριστερά της Δρακόλιμνης ορθώνονται οι κορυφές

Αστρακάς και Γκαμίλα. Το ορειβατικό καταφύγιο Τύμφης βρίσκεται σε ύψος 1950 μέτρων και αποτελεί σημείο συνάντησης αρκετών ορειβατικών μονοπατιών.

❖ Ζαγοροχώρια

Κοντά στην πόλη των Ιωαννίνων και πίσω από την οροσειρά της Πίνδου, βρίσκεται το Ζαγόρι. Στο Ζαγόρι βρίσκεται ένας οικισμός αποτελούμενος από 46 παραδοσιακά χωριά. Τα χωριά αυτά ονομάζονται Ζαγοροχώρια. Τα Ζαγοροχώρια είναι διάσπαρτα στους πρόποδες της Πίνδου και έχουν έκταση

περίπου 1,000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Το Ζαγόρι είναι περιοχή μεγάλης φυσικής ομορφιάς, με εντυπωσιακή γεωλογία και δύο εθνικούς δρυμούς. Τα Ζαγοροχώρια διασυνδέονταν με ορεινούς δρόμους και παραδοσιακά τοξωτά πέτρινα γεφύρια.

Επίσης έχουν ανακηρυχθεί

παραδοσιακοί οικισμοί λόγω της ποικιλίας των αρχιτεκτονικών, πολιτισμικών και ιστορικών στοιχείων τους.

Ιστορικά των Ιωαννίνων

Ιστορία της πόλης

Οι πρώτες ενδείξεις ανθρώπινης δραστηριότητας στην περιοχή των Ιωαννίνων εντοπίζονται από την Παλαιολιθική Εποχή (πριν 38.000 χρόνια).

Αυτό έχει αποδειχθεί από τα λίθινα εργαλεία που βρέθηκαν στο σπήλαιο της Καστρίτσας. Ανασκαφές στο Κάστρο έχουν δείξει την παρουσία αρχαίου οικισμού και οχυρώσεων στους ύστερους κλασικούς-ελληνιστικούς χρόνους. Η οχύρωση υπήρχε στο δυτικό κομμάτι που ήταν πιο ευάλωτο ενώ στο ανατολικό υπήρχε προστασία εξαιτίας του γεωφυσικού ανάγλυφου. Πιθανόν υπήρχε ο οικισμός και στα παλαιοχριστιανικά χρόνια, συρρικνωμένος μέσα στα όρια του κάστρου. Με την εύρεση μιας επιτύμβιας ρωμαϊκής στήλης και μιας κεφαλής του Διονύσου, τα οποία βρέθηκαν στο Κάστρο, εκτιμάται ότι υπήρχε κατοίκηση και στους ρωμαϊκούς χρόνους. Δεν υπάρχουν όμως ευρήματα πρωτοβυζαντινών χρόνων.

Ioannina

Ioannina

Ioannina

Ακολούθησε το διάστημα των σλαβικών επιδρομών στην ευρύτερη περιοχή κατά το τέλος του 6ου και στις αρχές του 7ου αι. μΧ. Στο διάστημα αυτό θεωρείται πιθανή η κατάληψη της από τους επιδρομείς για ορισμένες δεκαετίες. Το 879 η πόλη αναφέρεται για πρώτη φορά με το σημερινό της όνομα και ήταν έδρα Επισκόπου. Η πόλη καταλήφθηκε προσωρινά από τους Βουλγάρους του τσάρου Σαμουήλ. Το 1082 η πόλη

καταλήφθηκε από τους Νορμανδούς, υπό τον Βοημούνδο του Τάραντα, που επιδιόρθωσε τα τείχη της πόλης για να απωθήσει αντεπίθεση του αυτοκράτορα Αλέξιου Κομνηνού. Από το 1337-1340 ο Ανδρόνικος Γ' Παλαιολόγος με τη βοήθεια του Ιωάννη Καντακουζηνού καταλύουν το Δεσποτάτο της Ηπείρου και τα Ιωάννινα περιέρχονται υπό βυζαντινό έλεγχο. Μέχρι την κατάκτηση από τους Τούρκους το 1430, γνώρισε σημαντική οικονομική και πνευματική άνθιση.

Στις 9 Οκτωβρίου 1430 οι Οθωμανοί, υπό τον Σινάν Πασά με την είσοδό τους στην πόλη δεσμεύτηκαν με έγγραφο συμφωνία να γίνουν σεβαστά πολλά προνόμια των κατοίκων. Το 1611 ο Διονύσιος ο Φιλόσοφος πρώην Επίσκοπος Λάρισας ηγήθηκε

εκτεταμένης εξέγερσης στην περιοχή. Η εξέγερση όμως καταπνίγηκε από το διοικητή της πόλης ενώ ο Διονύσιος βρήκε μαρτυρικό θάνατο στην πόλη των Ιωαννίνων.

Απόρροια του

ξεσηκωμού αυτού ήταν και η κατάργηση των προνομίων. Ο ναός του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου καταστράφηκε και οι μοναχοί θανατώθηκαν. Στη θέση του ανεγέρθηκε το 1618 τζαμί (Ασλάν Τζαμί, σήμερα μουσείο, επί του κάστρου) αφιερωμένο στον Ασλάν Πασά που κατέπνιξε το κίνημα του Διονύσιου. Από την εποχή εκείνη εγκαταστάθηκαν οικογένειες Τούρκων και Εβραίων στο κάστρο της πόλης. Παρ' όλη την αναταραχή, η πόλη επανέκαμψε, οι Γιαννιώτες συνέχισαν τις εμπορικές και χειροτεχνικές τους δραστηριότητες. Οι εμπορικές σχέσεις με σημαντικά κέντρα της Ευρώπης ήταν έντονες.

Το έτος που ξέσπασε η Επανάσταση (1821), ο Σουλτάνος Μαχμούτ Β', θορυβημένος από την συνεχώς αυξανόμενη επιρροή του Αλή πασά και από πληροφορίες για πιθανή απόσχισή του από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, διέταξε τον αποκεφαλισμό του για προδοσία. Δύο χρόνια αργότερα δολοφονήθηκε από αξιωματούχους του Σουλτάνου στο νησί της λίμνης των Ιωαννίνων, όπου κατέφυγε για να αποφύγει τη θανατική καταδίκη. Στο Ίτς Καλέ, την ακρόπολη του κάστρου, υπάρχουν τα ερείπια του σαραγιού του Αλή Πασά, που καταστράφηκε από τον Οθωμανικό στρατό, η μαρμάρινη

βάση του τάφου του Αλή Πασά και κάποια διασωζόμενα παλιά τουρκικά κτίσματα. Το εκκλησάκι των Αγίων Αναργύρων κτίστηκε το 1918 πάνω στο θησαυροφυλάκιο του Αλή Πασά.

Τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 1940 η πόλη των Ιωαννίνων δέχτηκε βομβαρδισμούς από τους Ιταλούς με ανθρώπινες και υλικές απώλειες. Το 1941 και λίγο πριν την συνθηκολόγηση υπήρξε βομβαρδισμός της πόλης από τις γερμανικές δυνάμεις. Τότε βομβαρδίστηκε το 2ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο, ενώ είχε ευδιάκριτο το σήμα του Ερυθρού Σταυρού με αποτέλεσμα να υπάρξουν 50 νεκροί. Το 1944, κατά τη διάρκεια της γερμανικής Κατοχής, σχεδόν το σύνολο της εβραϊκής κοινότητας της πόλης, εστάλησαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης στην Πολωνία και τη Γερμανία, από τους οποίους ελάχιστοι επέστρεψαν. Μερικοί Εβραίοι που φυγαδεύτηκαν διασώθηκαν από τον εκτοπισμό. Στη σύγχρονη εποχή διατηρείται η Εβραϊκή Συναγωγή Ιωαννίνων. Επίσης υπάρχει το Ίδρυμα Ιωσήφ και Εσθήρ Γκάνη το οποίο δραστηριοποιείται σε ιστορικά θέματα που αφορούν την εβραϊκή Κοινότητα των Ιωαννίνων.

Η πόλη απελευθερώθηκε τον Οκτώβριο του 1944 μετά την αποχώρηση των γερμανικών δυνάμεων.

Μουσεία και Ιστορικά αξιοθέατα

❖ *Κάστρο Ιωαννίνων*

Το Κάστρο Ιωαννίνων είναι η οχυρωμένη παλιά πόλη των Ιωαννίνων στη βορειοδυτική Ελλάδα. Η σημερινή οχύρωση ανοικοδομήθηκε σε μεγάλο βαθμό από τον Αλή Πασά στην ύστερη οθωμανική περίοδο, αλλά ενσωματώνει επίσης προϋπάρχουσες βυζαντινές κατασκευές. Περιέχει το Φετιχέ τζαμί, τον Τάφο του Αλή Πασά και το Βυζαντινό Μουσείο, όπως και την αίθουσα Έκθεσης Αργυροχρυσοχοΐας. Το όνομα Φετιχέ Τζαμί σημαίνει Τέμενος της Κατάκτησης και χτίστηκε το 1430 πάνω στα ερείπια βυζαντινού ναού. Αρχικά ήταν ξύλινο, μετά όμως το 1611 ξαναχτίστηκε πέτρινο. Την τελική μορφή την πήρε από τον Αλή Πασά το 1795.

❖ *Αρχαιολογικό μουσείο Ιωαννίνων*

Το Αρχαιολογικό μουσείο Ιωαννίνων βρίσκεται στη θέση Λιθαρίτσια και κατασκευάστηκε μεταξύ των ετών 1963 - 1966 από τον αρχιτέκτονα Άρη Κωνσταντινίδη, ενώ λειτούργησε για πρώτη φορά για το κοινό την 1η Αυγούστου 1970. Το 2011 άρχισε να λειτουργεί το ανακαινισμένο Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

❖ *Μουσείο Αλή Πασά και Επαναστατικής Περιόδου*

Στη Νήσο Ιωαννίνων, στον χώρο της Μονής του Αγίου Παντελεήμονος του 15ου αιώνα, όπου ο Αλή Πασάς δολοφονήθηκε από τα σουλτανικά στρατεύματα στις 5 Φεβρουαρίου 1822, πρωτολειτούργησε το 1958 το Μουσείο Προεπαναστατικής Περιόδου, χάρη

στην πρωτοβουλία φωτισμένων Γιαννιωτών. Στον ίδιο χώρο στεγάζεται από τον Μάιο του 2012 το Μουσείο Αλή Πασά και Επαναστατικής Περιόδου. Στις μόνιμες συλλογές του μουσείου εκτίθενται μοναδικά ιστορικά κειμήλια, όπως το περίφημο χρυσοποίκιλτο καριοφίλι του Αλή Πασά το ασημένιο ξιφίδιο του Εθνικού Ευεργέτη Απόστολου Αρσάκη, και η αυθεντική μεταξωτή φορεσιά της Κυρά-Βασιλικής (σύζυγος του Αλή Πασά)

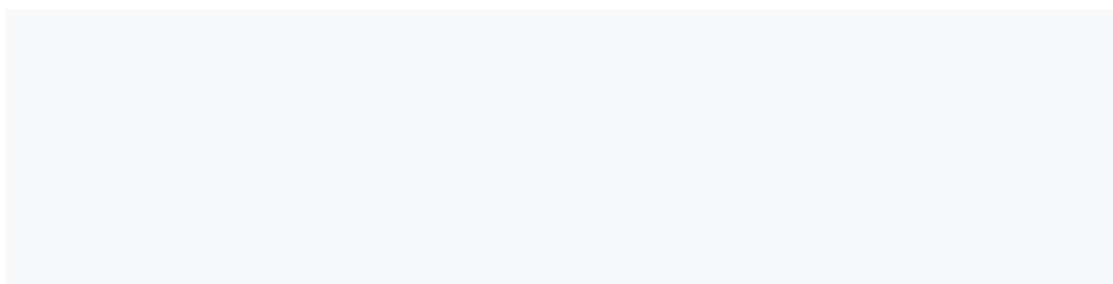
❖ *Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων*

Το Βυζαντινό Μουσείο βρίσκεται στο χώρο της ακρόπολης (Ιτς-Καλέ) του κάστρου των Ιωαννίνων. Πρόκειται για διώροφο κτίριο, στο ισόγειο του οποίου στεγάζεται η κεντρική συλλογή του Μουσείου και η οποία φιλοξενεί ευρήματα (γλυπτά, νομίσματα, κεραμική, εικόνες, βημόθυρα, ευαγγέλια) από τον 4ο έως τον 19ο

αιώνα. Η μόνιμη αυτή έκθεση αναπτύσσεται σε επτά αίθουσες που αντιστοιχούν σε τρεις εκθεσιακές ενότητες (Παλαιοχριστιανική, Βυζαντινή, Μεταβυζαντινή), με ευρήματα τα οποία προέρχονται από όλη την Ήπειρο και είναι ενδεικτικά για την ιστορία και την τέχνη της περιοχής της Ηπείρου κατά τις περιόδους αυτές. Παράρτημα του μουσείου αποτελεί η Έκθεση Αργυροχοΐας, τέχνης παραδοσιακής και

με ξεχωριστή άνθηση στην Ήπειρο, η οποία φιλοξενείται στο λεγόμενο "θησαυροφυλάκιο". Εκτίθενται εκκλησιαστικά και κοσμικά έργα προερχόμενα από τις ιδιωτικές συλλογές του Αρχιεπισκόπου Σπυρίδωνα και του γιαννιώτη αργυροχόου Κωνσταντίνου Ιωαννίδη, ενώ πρόσφατα εμπλουτίστηκε με σειρά κοσμημάτων και αντικειμένων. Το μουσείο διαθέτει εργαστήριο συντήρησης κεραμικής, τοιχογραφίας, ψηφιδωτού και λίθου καθώς και αποθηκευτικό χώρο στο υπόγειο υποδοχής των ανασκαφικών ευρημάτων.

❖ *Ίδρυμα Ιωσήφ και Εσθήρ Γκανή*

Το ίδρυμα Γκανή διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη έξι χιλιάδων περίπου βιβλίων με θέματα κυρίως την ιστορία, την λαογραφία, και την τέχνη της ευρύτερης περιοχής του νομού Ιωαννίνων. Επίσης περιλαμβάνει και επιστημονικά περιοδικά ιστορίας, λαογραφίας. Το ίδρυμα Γκανή διαθέτει μεταξύ άλλων συλλογές μικρογλυπτικής, ζωγραφικής, φωτογραφιών, χαρακτηριστικών και λιθογραφιών

